

BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA TOLERANTLIK KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI

Masharipova Oysha Baxramovna

*Osiyo Xalqaro Universiteti Pedagogika va psixologiya fakulteti
magistranti:*

Annotatsiya: Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bag'rikenglik ko'nikmalarini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalar, interfaol usullar va yangi pedagogik tadqiqotlardan samarali foydalanish zarur. Tolerantlikni shakllantirish insonning intellektual, ma'naviy, jismoniy va aqliy salohiyatidan maqsadli foydalanishni taqozo etadi. Shu bois tadqiqotimiz boshlang'ich sinf o'quvchilarida tolerantlik tafakkurini umumiy kompetensiya, bilim, ma'naviy-ruhiy kamolot, ma'naviy va jismoniy kamolotsiz rivojlantirib bo'lmaydi, degan fikrga asoslanadi.

Kalit so'zlar: Tolerantlik, Pedagogik tolerantlik, Majburiyatni olib tashlash, Kooperativ o'rganish usullari, O'z-o'zini aniqlash, Adolatli tarbiya

Asosiy qism: Tolerantlik - bag'rikenglik, o'zgalarning turmush tarzi, xulq-atvori, odatlari, histuyg'ulari, fikr-mulohazalari, g'oyalari va e'tiqodlariga nisbatan toqatli bo'lish qisqa qilib aytganda o'zga insonni hurmat qilishdir. Tolerantlikni alohida shaxslar, guruhlar, davlatlar namoyon qilishi mumkin shuning uchun ham aynan boshlang'ich sinf o'quvchilarida tolerantlik qobiliyatini yuksaltirish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Bu jarayonni tashkil etishda ya'ni o'quvchilarni tolerantlik ruhida tarbiyalashda o'quv qo'llanmalar va o'qituvchining o'zni beqiyosdir chunki bu tushuncha orqali o'quvchilar o'zaro bir-birini hurmat qilish, atrofdaqilarni kamsitmaslik kabi sifatlarni o'zida mujassamlashtiradilar. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tolerantlik qoniqmalari rivojlantirish pedagogik jarayonlarda juda muhimdir. Tolerantlik, o'quvchilarning boshqa insonlarga hurmat, tajribalarni qadrlash, farqliliklarga qarshi adolatli munosabat va o'zgaruvchanlikni qabul qilishga tayyor bo'lishini ta'minlaydi. Bu esa o'quvchilarning ijtimoiy tarbiyasini va shaxsiy rivojlanishini rag'batlantiradi.

Quyidagi pedagogik imkoniyatlar tolerantlik qoniqmalari rivojlantirish uchun foydali bo'ladi:

✓ **Majburiyatni olib tashlash:** O'quvchilarga boshqa insonlarga hurmat ko'rsatish va ularning farqliliklarini qabul qilishni o'rganish uchun majburiyatni olib tashlash muhimdir. Bu bilim o'quvchilarning empatiya, adolatli munosabat va o'zgaruvchanlikni qabul qilishga yordam beradi.

✓ Kooperativ o'rganish usullari: Guruh ishlari, jamoaviy mashg'ulotlar va birgalikda muammolarni hal qilish jarayonlari o'quvchilarning boshqa insonlar bilan birgalikda ishlash va ular bilan muloqotda bo'lishini ta'minlaydi. Bu usullar o'quvchilarning boshqa fikrlarni eshitish, mantiqiy fikrlashlarini rivojlantirish va farqliliklarni qabul qilishga imkon beradi.

✓ O'z-o'zini aniqlash: O'quvchilarni o'zgaruvchanliklarni qabul qilishga, o'z-o'zini aniqlash va o'z-o'zini ifodalashga rag'batlantirish uchun muloqot va diskussiya jarayonlaridan foydalanish muhimdir. Bu imkoniyatlar o'quvchilarning o'z fikrlarini ifodalash, boshqa insonlarning tajribalarini eshitish va ularning fikr-mulohazalariga hurmat ko'rsatishga yordam beradi.

✓ Adolatli tarbiya: Pedagogik jarayonlarda adolatli tarbiya prinsiplariga amal qilish, barcha o'quvchilarga teng huquqlar berish va ularning farqliliklarini qadrlashga ko'maklashadi. Bu esa tolerantlik va adolatli munosabatlarni rivojlantiradi.

Tolerantlikni rivojlantirish pedagogik imkoniyatlari o'quvchilarning ijtimoiy tarbiyasini, shaxsiy rivojlanishini va ma'naviyatini kuchaytiradi. Bu esa ularning hayot davomida muxofazalari bilan adolatli va hurmatli munosabatlarni o'rganishiga yordam beradi.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda jamiyat a'zolarining madaniyati, urf-odatlarini, tafakkuri va qarashlariga dunyoning xilma-xilligi sifatida yondashish, ularning irqi, millati, tilini e'zozlash, o'z ongini saqlashni e'tiborga oladigan pedagoglar orqali bag'rikeng, bardoshli, ko'p madaniyatli o'quvchilarni tarbiyalash. tinchlik me'yorlari insoniy qadriyatlardan biri sifatida o'qituvchi pedagogning masuliyatli juda ko'p mexnati yotadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bag, rikenglik tamoyillari Deklaratsiyasi: YUNESKO bosh konferensiyasining 28 sessiyasida qabul qilingan (1995 y. 16 noyabr, Parij)//Nashr uchun mas'ullar: A.Saidov, K.Jo.,raev.–T.: YUNESKO.

2. Rahmatova, F., & Abrorxonova, K. (2021). Educational issues in the works of enlightened intellectuals. Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalar, 1(Архив№ 2).

3. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat –yengilmas kuch" -T. Ma'naviyat, 2008

4. Салаева М.С., Абдурасулова Ш.К. Педагог профессионализмининг шаклланиши касбий кадрият сифатида намоён бўлиши // EURASIAN JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES, PHILOSOPHY AND CULTURE Innovative Academy Research Support Center. www.in-academy.uz. ISSN 2181-2888. With Impact Factor: 8.2. Volume 2 Issue 02, February 2022 Pages 183 -188.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.6242575>

5. **BOSHLANG`ICH SINFI O`QUVCHILARIDA TOLERANTLIK FAZILATINI SHAKLLANTIRISH TEXNOLOGIYASI** Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti Boshlang`ich ta`lim pedagogikasi kafedrasida mudiri PhD. Dotsent Rahmatova Feruza Jizzax davlat pedagogika universiteti Pedagogika ta`limi nazariyasi kafedrasida mudiri PhD. Dosent Muhammad Dehqonboyev Ta`lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (boshlang`ich ta`lim) 1-bosqich magistranti
6. **TOLERANCE IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS PEDAGOGICAL MODEL OF SKILLS DEVELOPMENT** gafurova Nodira Ravshanovna, Fergana State University is A Senior Lecturer